

G E H E I M

MOGELIJKE BESPREKINGEN VAN DE SOWJET-UNIE MET JOEGOSLAVIË

Een delegatie van de oude EVC, bestaande uit B. BRANDSEN en H. GORTZAK keerde, na bijwoning van het Joegoslavische vakbondscongres, begin mei in Nederland terug. Aan het verslag dat zij uitbrachten, over de door hen met vooraanstaande Joegoslavische politici gevoerde gesprekken, kan het volgende ontleend worden.

De Joegoslaven waren door de Sowjet-Unie zowel langs diplomatieke weg als van partij tot partij benaderd om besprekingen te openen, teneinde de geschillen die tussen hen bestonden bij te leggen. De Joegoslaven hadden hierbij sterk de indruk gekregen dat de Sowjet-Unie ernstig er naar streefde de moeilijkheden met Joegoslavië uit de weg te ruimen.

De Joegoslaven zouden de volgende punten willen bespreken:

1. De onderlinge verhouding tussen de communistische partijen;
2. De rechtszekerheid van het individu onder de "socialistische" staatsvorm.

ad. 1. De Joegoslaven stellen zich op het standpunt dat zij steeds raadgevingen van de zusterpartijen in overweging zullen nemen, maar dat zij nimmer bindende adviezen zoals die indertijd van Stalin kwamen, zullen aanvaarden.

De term satellietstaat zal, ook als de bespreking een succes wordt, nooit t.a.v. Joegoslavië gebruikt kunnen worden.

De Joegoslaven zouden bij de besprekingen naar voren brengen dat de laatste jaren in de Sowjet-Unie een aantal maatregelen is genomen die, toen soortgelijke maatregelen in Joegoslavië genomen werden, door de CPSU als revisionistisch bestempeld werden.

ad. 2. De Joegoslaven zullen er met nadruk op wijzen dat het voornaamste struikelblok voor de communistische landen is, dat zonder meer door iedereen naar de rechteloosheid van het individu in de "socialistische" staten wordt verwezen.

De regeringen en de partijen in die "socialistische" landen hebben zich van die rechtsonzekerheid onvoldoende gedistancieerd. De Joegoslaven verlangen dat nu eens zeer gedegen een herziening van een aantal processen zal plaatsvinden (o.m. dat van de Tsjech Clementis en de Hongaar Rajk) en

G E H E I M

verklaard wordt hoe deze mensen er toe kwamen zich zelf er van te beschuldigen "Titoïsten" te zijn. Deze zaken kunnen niet afgedaan worden met een summier bericht op de achterpagina van een krant.

Zij zouden ook duidelijk maken dat de ontwikkeling in de Sowjet-Unie en de weerslag daarvan op de andere partijen hun grote zorgen baren. De persoonsverheerlijking van Chroestsjow neemt bedenkelijk toe, de combinatie van de functies van premier en secretaris van de partij vinden zij zeer bedenkelijk en zij achten dit een afwijking van de marxistisch-leninistische beginselen.

De Joegoslavische zagslieden hadden goede verwachtingen van de komende besprekingen.

3 Juni 1959